
Datum : 29 augustus 2018
Kenmerk : 20180009
Aan : Wethouder K van Geffen
Betreft : Advies Nibud Minima-effectrapportage gemeente Oss 2018

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

De Adviesraad Sociaal Domein Oss (ASD) biedt u hierbij haar advies aan over de Minima-effectrapportage gemeente Oss 2018 van het Nibud. Bij dit advies zijn betrokken geweest de Kenniskring Werk, Inkomen, Armoede & Schulden (KK-WIAS) en de Kenniskring Jeugd (KK-JEUGD). Het rapport geeft een helder beeld over de inkomenspositie van de burgers, met daarbij behorende conclusies en aanbevelingen.

De gemeente beschrijft in de informatienota aan de gemeenteraad al een aantal goede vervolgstappen. We geven in dit advies nog een aantal aanvullingen op deze vervolgstappen.

Het verbeteren inkomenspositie

Algemene opmerking:

Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. We missen in de begeleidende Informatienota wat de gemeente gaat doen in de richting van het Rijk. We nodigen de gemeente uit om mee te denken over aard en inhoud van het opzetten van een lobby naar het Rijk met als doel de inkomenspositie van mensen met een laag inkomen te verbeteren.

De MER2018 geeft een goed inzicht in de inkomensposities van de inwoners van Oss met een laag inkomen. Dat er voor het rapport aannames zijn gemaakt en met referentiebedragen wordt gerekend is begrijpelijk. Het resultaat hiervan is wel dat er een te optimistisch beeld van de inkomenspositie van de doelgroep als geheel wordt geschetst. In de praktijk maakt niet iedere inwoner met een laag inkomen maximaal gebruik van alle voorliggende lokale en nationale voorzieningen. Oorzaken hiervan zijn dat regelingen niet bekend zijn en/of het aanvragen ervan als complex en ingewikkeld wordt ervaren. Inwoners gaan ook vaak gebukt onder schulden en het aflossen daarvan. De rekenuur is soms te laag. Het rapport geeft een theoretisch beeld van de werkelijkheid en mist de duiding vanuit de praktijk.

*De ASD **adviseert** om bij de organisaties en partners die actief zijn in de armoedebestrijding te toetsen of de uitkomsten van de MER2018 herkenbaar zijn. Zien zij in hun praktijk de groepen die volgens het Nibud niet kunnen rondkomen?*

Niet alle huishoudens die moeten rondkomen van een minimuminkomen zijn in staat om een goed financieel beheer te voeren. Dus ook als zij gebruik maken van alle regelingen kan het zijn dat zij toch niet in staat zijn om rond te komen.

*De ASD **adviseert** om voor deze doelgroep cursussen en begeleiding te organiseren en dat breed bekend te maken en te communiceren om zo de doelgroep te bereiken.*

Energielasten

Energielasten vormen een belangrijk en toenemend bestanddeel van de woonlasten en daarmee van de totale begroting van inwoners met een laag inkomen. Zij wonen vaak in

energie-onzuinige woningen door slechte of onvoldoende isolatie. De aanschafkosten van isolatiefolies, spaarlampen e.d. zijn voor hen te hoog.

*De ASD **adviseert** om inwoners met een laag inkomen hulp van energieadviseurs of gratis/goedkope energieboxen aan te bieden.*

Paren met (oudere) kinderen

Uit de MER2018 blijkt dat paren met kinderen, en met name oudere kinderen, op bijna alle bekeken inkomensniveaus iedere maand geld te kort komen en dus niet kunnen rondkomen en mogelijk schulden opbouwen. Het armoedebeleid voor deze doelgroep is ontoereikend. Dat is onacceptabel en levert een krachtig argument om het gemeentelijke voornemen om de inkomenspositie van specifieke doelgroepen – hier dus paren met (oudere) kinderen – te verbeteren. Daarbij moet worden bedacht dat armoede vaak van generatie op generatie over gaat. Mensen uit de armoede halen of houden heeft daardoor een preventief effect en voorkomt het doorgeven van armoede aan de volgende generatie.

*De ASD **adviseert** de gemeente om het plan om de inkomenspositie van specifieke doelgroepen te verbeteren voortvarend ter hand te nemen en uit te voeren en daarbij ervaringsdeskundigen (ouders en kinderen) te betrekken om uit de praktijk te horen wat nodig is. We **adviseren** daarbij goed oog te hebben voor schaamtegevoelens die vaak met armoede gepaard gaan. Bij kinderen geldt vooral dat zij niet "anders" willen zijn. Armoede is daardoor extra moeilijk te signaleren. Doorvragen bij kinderen door professionals is dan extra aan de orde.*

*De ASD **adviseert** om zo spoedig mogelijk met een concreet voorstel te komen om de inkomenspositie van specifieke doelgroepen te verbeteren.*

Kindpakket

Een Kindpakket is een pakket dat kinderen in armoede voorziet van tenminste de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving. Denk hierbij aan vouchers voor basisbenodigdheden zoals een stel winter- en zomerkleren, lessen voor een zwemdiploma, een bibliotheekpasje, toegang tot lokaal openbaar vervoer en deelname aan wekelijkse activiteiten ter ontspanning of sportieve of culturele ontwikkeling. Een Kindpakket moet eenvoudig aan te vragen zijn en rechtstreeks ten goede komen aan het kind. Een groot aantal van de bovengenoemde voorzieningen zijn in Oss beschikbaar voor kinderen, echter het aanvragen van deze voorzieningen is in Oss versnipperd en onoverzichtelijk. Dus niet eenvoudig en ineffectief.

*De ASD **adviseert** het aanvraagproces te vereenvoudigen om versnippering te voorkomen en overzichtelijkheid te vergroten. Door middel van een betere voorlichting en de toegang tot de gemeentelijke minimavoorzieningen makkelijker te maken door zich aan te sluiten bij het programma "Bereken je Recht". Waardoor bijvoorbeeld sociale en jeugdteams direct digitaal een dergelijk Kindpakket (plus andere inkomensvoorzieningen voor minima) kunnen aanvragen.*

*De ASD **adviseert** om over de inhoud van het pakket in gesprek te gaan met kinderen en jongeren, die in de gemeente Oss wonen. Dit kan ervoor zorgen dat het aanbod overeenkomt met de behoeften van deze kinderen jongeren.*

Laat werken daadwerkelijk lonen

De beste manier om te ontsnappen aan armoede is betaald werk. De gemeente kan daarbij ondersteuning bieden door te investeren in begeleiding naar betaald werk. Maar ook met een vergoeding van reiskosten die niet door de werkgever worden vergoed om te voorkomen dat inwoners financieel in de problemen komen door het aanvaarden van betaald werk.

*De ASD **adviseert** de gemeente om meer energie en geld te investeren om mensen te helpen met vinden van en het begeleiden naar betaald werk.*

De ASD **adviseert** de gemeente om de vergoeding van reiskosten in de bovengenoemde zin toe of aan te passen.

Regelingen en voorzieningen

Voorkomen is beter dan genezen. Vroeg-signalering van inwoners die door hun financiële positie in de problemen kunnen/dreigen te komen, bv door niet-gebruik van regelingen, kan veel later leed voorkomen. Hier is een taak weggelegd voor de sociale teams. Die kijken achter de voordeur en kunnen inwoners informeren en adviseren over inkomensondersteunende maatregelen.

De gemeente wil het gebruik de regelingen en voorliggende voorzieningen (Kwijtschelding, Collectieve zorgverzekering, Meedoen is belangrijk, Jeugdsportfonds¹, Stichting Leergeld, Kinderopvang/Peuterspeelzaal, Individuele inkomensvoetstuk, Individuele bijzondere bijstand) vergroten. De redenen voor onderbenutting van voorzieningen zijn divers. Zijn inwoners onbekend met de regelingen, is aanvragen te ingewikkeld, passen de regelingen niet op de behoeften, of spelen er meer en andere zaken waarom inwoners geen gebruik maken van de regelingen?

De ASD **adviseert** om, naast intermediairs en sociale teams, ook inwoners uit de doelgroep te bevragen naar het gebruik van de regelingen. Niet alleen of ze weten van het bestaan van de regelingen, maar ook of het aanvraagproces aansluit bij hen? Wat hebben zij nodig om de regelingen te gaan gebruiken?

De ASD **adviseert** om breed, herhaaldelijk en langdurig te communiceren wat in Oss aan inkomensondersteuning mogelijk en beschikbaar is.

De ASD **adviseert** bij voorlichting geven ook te denken aan het voorlichting geven op hoe te signaleren en wat vervolgens te doen. B.v. verwijzing naar sociaal team, consulenten of cliëntondersteuning. Immers op scholen, bij het keukentafelgesprek, bij de huisartsen, kraamzorg, psychologen, sportclubs, enz. kan men meer alert zijn op naderende financiële problemen van de mensen die zij zien. Mogelijk een publieke campagne a la Sire, die ook specifiek gericht is op deze intermediairs.

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen en waterschapslasten

De betalingscapaciteit van huishoudens voor de gemeentelijke heffingen en de waterschapslasten wordt gezamenlijk berekend, waardoor de betalingscapaciteit maar één keer wordt ingezet. Voor AOW-ers geldt de AOW-norm ipv de bijstandsnorm.

Gegeven het positieve effect hiervan op de laagste inkomens, **adviseren** wij het huidige beleid voort te zetten.

Bijzondere bijstand

Voor de bijzondere bijstand worden reeds gemaakte kosten niet vergoed omdat achteraf niet is vast te stellen hoe noodzakelijk deze kosten waren. Dat is een te respecteren uitgangspunt, maar niet in alle gevallen een reëel uitgangspunt. Op korte termijn noodzakelijke betalingen, bv om huisuitzetting te voorkomen, kunnen een tijdig beroep op bijzondere bijstand verhinderen.

De ASD **adviseert** om bij een beroep op bijzondere bijstand van een inwoner rekening te houden met de in de tijd volgorde afwikkeling van de gebeurtenissen.

¹ NB in het de MER laat het Nibud cultuur buiten beschouwing bij restpakket/meedoen. De ASD vindt cultuur wel belangrijk om mee te doen.

Individuele inkomenstoeslag

Inwoners onder de AOW-leeftijd die gedurende minstens 36 maanden over een inkomen beschikken van niet meer dan 120% van de geldende bijstandsnorm, kunnen een beroep doen op de individuele inkomenstoeslag (IIT). Uit de MER2018 blijkt dat deze toeslag met name positief uitwerkt voor alleenstaanden en paren met kinderen.

*De ASD **adviseert** om IIT niet pas na 36 maanden maar na 12 maanden uit te keren en om de effecten van de IIT op de inkomenspositie van inwoners vanaf de AOW-leeftijd (alleenstaand en paren) door te rekenen en inzichtelijk te maken.*

Regeling Meedoen

De regeling Meedoen is belangrijk. De gemeente creëert daarvoor ruimte op de begroting met een positief effect op de bestedingsruimte van inwoners/huishoudens met een laag inkomen en kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs.

Het Nibud raadt aan om de ondersteuning via de Regeling Meedoen te continueren (MER2018, p. 22). De ASD volgt dit **advies** van het Nibud

Jeugd sportfonds

Kinderen de mogelijkheid bieden om deel te kunnen nemen aan sport wordt door de gemeente financieel ondersteund.

De ASD volgt hierin het **advies** van het Nibud (MER2018, p. 22).

Wij vragen nog aandacht voor:

Wat in het rapport verder niet aan de orde is, maar waar de ASD wel aandacht voor vraagt:

- Kinderen met een voogdijmaatregel en kinderen die daarna vervolgens 18 worden.
- Jonggehandicapten waar mogelijk armoede speelt na de verlaging van hun uitkering (Wajong). Immers de toeslag om op het sociaal minimum uit te komen is nauwelijks aangevraagd. (juni nota UWV)
- Ingewikkelde bureaucratie en situaties, zoals bij beschermd wonen, waarbij inkomenspositie van 2 jaar terug leidend is voor de eigen bijdrage. Niet iedereen is op de hoogte van de mogelijkheid om inkomenspositie te wijzigen.
- Daar waar sprake is van stapeling van eigen bijdragen en extra kosten.
- Heb oog voor veiligheid van kinderen; maak zwemles gratis voor alle kinderen (1^e diploma)
- Zoek naar mogelijkheden voor preventie waardoor men überhaupt niet van de regelingen gebruik hoeven te maken of waar het extra mogelijkheden automatisch worden aangeboden i.p.v. zelf moeten aanvragen.

De ASD pleit voor compassie en voor ruimhartig tegemoetkomen. Met kleine giften op maat kunnen grote problemen worden voorkomen.

De Adviesraad Sociaal Domein ziet uw antwoord met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Jaap Kool, voorzitter Adviesraad Sociaal Domein
Ad van Orsouw, Peter Appelboom, voorzitters Kenniskring WIAS
Ellen Roskes, voorzitter Kenniskring Jeugd